

HERBA FETGERA

Anemone hepatica L. [Species Plantarum I: 538, 1753]

= *Hepatica nobilis* (L.) H. Karst. = *Hepatica nobilis* Schreb.

2n= 14 [família Ranunculàcies]

NOMS POPULARS

ALEMANY: Leberblümchen / Auswärts / Blaue herzblume / Blaue schlüsselblumen / Blaue windblume / Blaues herzblumenkraut / Blaumblume / Dreilappiges leberblümchen / Ebenauskraut / Edel-leberkraut / Fastenblume / Feigerl / Gewöhnliches leberblümchen / Guldenleberkraut / Haselmünichkraut / Hasenwurz / Herzblümli / Herzfreude / Herzkraut / Herzleberkraut / Himmelsterndln / Hirschkie / Hümmistern / Josefibleamel / Leberblattl / Leberkraut / Leberwindblume / Märzblom / Märzblümchen / Osterbleaml / Schneekadeln / Schwarzblätterkraut / Sohn-vorm-vater / Staudenbleaml / Sternleberkraut / Vorwitzchen / Vorwitzerchen / Vorwitzkraut / Windrosenkraut

ANGLÈS: Kidneywort/ American liverwort / Anemone hepatica / Common hepatica / Hepatica / Liver flower / Liverleaf / Liverwort / Pennywort / Roundlobe hepatica

ARAGONÈS: hoja de tres picos, primavera, hepática, yerba del hígado.

CASTELLÀ: hepática, hepática noble, hierba de la Trinidad, hierba del hígado, trébol dorado, viola de lobo, anémone de flor cerúlea, trifolio áureo.

CATALÀ: herba fetgera, herba felera, viola de pastor, viola de galàpet, viola borda, viola de llop, felera, fetgera, herba del fetge, herba melsera, herba-fetgera, viola blanca, viola de ca, herba de setge, plàtica, setge, violes bordes, violeta borda, viola de llei, viola de pastor, viola de bosc.

DANÈS: Blå anemone/ Leverurt

ESLOVÈ: Pečeňovník trojlaločný

FRANCÈS: Hépatique / Hépatique à trois lobes

FINLANDÈS: Sinivuokko/ Lehtosinivuokko

HOLANDÈS: Leverbloempje

HONGARÈS: Nemes májvirág/ Farkasibolya / Májfű kökörcsin / Májvirág

ISLANDÈS: Skógarblámi

ITALIÀ: erba della Trinità

NORUEC: Blåveis/ Blåsymre / Blåsømmer / Blåvissel

OCCITÀ: Èrba de la trinitat, Èrba del fetge

POLONÈS: Przyłuszczka pospolita/ Przyłuszczka / Trojanek

PORTUGUÈS: anémola, anémona, anémone, epática, epática dos jardins, hepática

RUS: Печёночница благородная/ Печеночница благородна

SUEC: Blåsippa/ Rödsippa

TURC: Rüzgargülü

VASC/ EUSKERA: gibel-bedarra, gibel bedarra, gibel-bedarr, gibel-bedarra, gibel-belar.

XEC: Jaterník podléška/ Jaterník trojlaločný

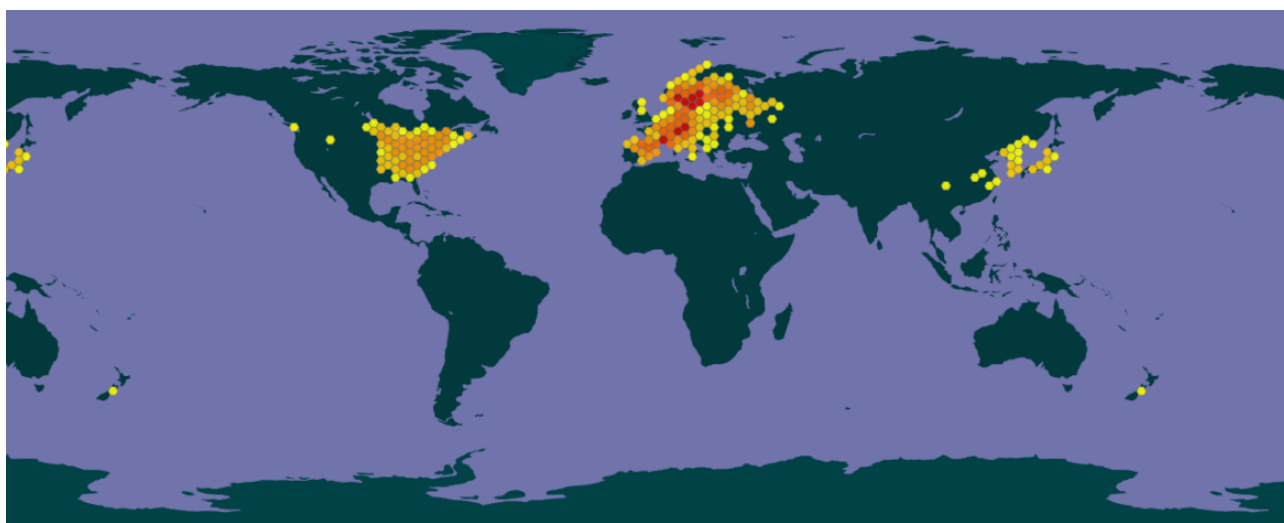
DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

És una petita planta herbàcia perenne o vivaç que no sobrepassa els 20 cm d'alçada. Té un curt rizoma pivotant, del qual en surten les arrels fibroses (de color negre vermellós) i les fulles. Les fulles són coriàcies, de limbe trilobulat, de 3 a 5 cm de longitud, i una mica més amples que llargues, amb tres lòbuls enters i arrodonits, sensiblement iguals; rarament presenten alguna escotadura intermèdia. La cara de dalt de les fulles és de color verd fosc amb taques blanquinoses, brillant i pell fina. El revers, en canvi, és de color violaci, i finament ciliades vora el marge. Les fulles, en posició ajaguda, són

sostingudes per peciols de 10 a 14 cm de longitud, que arrenquen directament des del terra. Les flors, solitàries, actinomorfes, creixen cadascuna sobre un fi peduncle pilós, sense fulletes o bràctees, i erecte que sobrepassa l'altura de les fulles. Tenen una mena de calicle compost de tres bràctees petites i senceres, ovals, sèssils, molt apropades a la flor, que té de 5 a 8 (normalment 6) peces acolorides, o tèpals, lliures, glabres. L'androceu està format per nombrosos estams blancs (o grocs); i el gineceu per un nombre indefinit de carpels lliures, amb estils no acrescents ni plomosos al madurar. Les flors (2-2.5 cm de diàmetre) són generalment blaves o blau-violàcies, però n'hi ha de blanques i de rosades. Apareixen molt d'hora, al principi de primavera o encara en ple hivern a les zones menys fredes, poc abans que les noves fulles s'hagin desplegat. El fruit és un poliaqueni sobre un receptacle inflat. Els carpels, tomentosos, acaben en punta curta, estan una mica comprimits i no tenen estries.

Dins la família de les ranunculàcies, aquesta planta es diferencia perquè no té les fulles oposades, té les flors regulars o actinomorfes, el fruit en poliaqueni amb carpels amb una sola llavor, flors solitàries amb un petit involucre de bràctees a sota, pètals no diferenciats dels sèpals, fulles o orbiculars.

Es fa des del nivell del mar (a Escandinàvia) fins als boscos subalpins (2000 m snm) dels Pirineus. Prefereix pinedes frescals i ombrivoles de pi roig o pi negre, però també es troba a les fagedes, (rouredes, avellanoses) i preferentment sobre terrenys calcaris. A la península es fa a les serralades del Nord, al Sistema Ibèric i a les muntanyes de llevant. A Catalunya s fa a bona part del territori llevat en general de la zona costera i de la conca de Lleida. També es fa a la meitat de llevant de Nord-Amèrica i a la zona del Japó. Se n'han descrit algunes varietats: *acuta*; *hispanica*, *japonica*, *transylvanica*

Distribució geogràfica mundial de l'herba fetgera (*Hepatica nobilis*, segons GBIF)

HISTÒRIA

Per a NICHOLAS CULPEPER (segle XVII) el «liverwort» és una planta regida per Júpiter i sota el signe del Cranc. La té per molt bona contra qualsevol afecció hepàtica, per calmar i refredar el fetge, per netejar-lo, desinflamar-lo, i per tant, bona contra la icterícia. Bullida en cervesa calma la calor al fetge o als ronyons. També la té com un remei excel·lent contra herpes, crostes, tinya, èczemes, úlceres

PROPIETATS MEDICINALS

- analgèsica
- antibacteriana (pulmonar, intestinal)
- antiinflamatòria intestinal
- astringent
- colagoga
- depurativa renal
- diürètica
- emol·liant
- espasmolítica
- laxant suau
- mucolítica
- panacea
- pectoral
- rubefaent
- tònica
- tòxica (tendra)
- vesicant
- vulnerària (fulles fregides en oli / cara de dalt tanca ferida, cara de sota, la fa supurar)

USOS MEDICINALS DE L'HERBA FETGERA

- abscessos (pus)
- bronquitis
- càlculs biliars (pedres al fetge)
- càlculs renals (pedres als ronyons)
- catarro
- cistitis
- colesterol alt
- conjuntivitis UE (decocció)
- cops als ulls (UE decocció)
- crostes
- dermatitis
- diabetis
- èczema
- esclerosis múltiple
- esplenomegàlia (melsa grossa)
- faringitis
- ferides
- furòncols
- gingivitis
- gota
- hematèmesis (vòmits de sang)
- hemorràgies internes
- hepatomegàlia (fetge gros)
- hèrnia inguinal (1 culleradeta de pols de la planta en vi)
- herpes
- hipertensió
- icterícia
- indigestions
- insolació
- laringitis (afonia)
- mal de coll
- malària
- pigues (vinagre)
- reuma
- talls
- tinya
- tos
- tuberculosi
- úlceres

HOMEOPATIA: amigdalitis - bronquitis crònica – hepatitis - mal de coll.

PREPARATS I BARREGES

- **Depurativa:** Herba Fetgera (*Hepatica nobilis*) + Cua de Cavall (*Equisetum arvense*) + cues de Cirera (*Prunus avium*) + arrel de Xicoira (*Cichorium intybus*) + arrel de Romaguerons (*Rumex caesius*) + Herba Prima (*Asperula cynanchica*) + Lliquens (*Evernia prunastri*) + brots de Pi (*Pinus sylvestris*). Es pren dia per altre. [MANUEL FAJULA: Camprodon, 2007].
- **Hepàtica:** *Anemone hepatica* + *Asplenium trichomanes*
- **Melsa:** *Anemone hepatica* + *Polypodium vulgare* + *Phyllitis scolopendrium*
- **Ratafies**
- **Refrescos**
- **Ronyons:** *Anemone hepatica* + *Asplenium septentrionale* + *Parietaria officinalis*

USOS VETERINARIS

Sempre cal donar l'herba seca, mai tendra.

- **Bestiar:** afeccions de la melsa.
- **Gallines:** perquè estiguin sanes: *Anemone hepatica* + *Polypodium vulgare* + *Aristolochia pistolochia* + ceba. O bé: 20 Kg de ceba en un perol amb aigua i bullir-ho amb *Anemone hepatica* + *Polypodium vulgare* + *Aristolochia pistolochia*.
- **Ovelles:** és bo que en mengin, seca, especialment si han menjat herba mullada i manifesten brúixol. Però tendra els provoca diarrea i hematúria (sang a l'orina). Contra enterotoxèmia: *Anemone hepatica* + *Rosmarinus officinalis* + *Olea europaea* + *Aristolochia pistolochia* + *Juniperus phoenicea* + vinagre + sofre en pols + sal + antimoni (tot en pols).

TOXICITAT

Pot produir gastritis i baixada de la pressió arterial. Si les fulles tenen fongs, poden ser dolentes. Més val fer la infusió de les fulles ja seques, perquè tendres poden donar problemes. En tot cas, recomanen no prendre'n pas més de nou dies seguits (novenas).

PRINCIPIS ACTIUS

- àcid anemònic
- àcid iso-anemònic
- àcid tànic
- anemonina
- anemonol (al assecar-se la planta passen a àcids anemònics)
- antocianina
- emulsina
- flavonoides
- glicòsids de flavonoides
- hepato-trilobina
- mucíl·lag
- proto-anemonina
- resina
- saponòsids (rels)
- sucres
- tanins

Anemone hepatica (foto: PERE MASDÉU)